

A mintatanításokban található egy-egy vétség a szakszerűség ellen, például a 208. lapon az 5. kérdésre adott feleletben: az elektromosság nem erő! A 262. lapon (2. kísérlet, 3. bekezdés) nem mondja meg, milyen elektromossággal tölti a rácsot.

Történeti adatainak forrásai nem megbízhatók, egyes adatai tévesek, például Faraday az indukciót nem 1840-ben fedezte fel, hanem 1831—32-ben, Jedlik Ányos a dinamógépet nem 1861-ben szerkesztette, hanem már 1853-ban. A távolbalátással foglalkozó magyar feltaláló neve helyesen Mihály Dénes. Történeti adatai közül a kerékpárt még be lehet illeszteni a tanításba, de nehéz megérteni, hogy a könyvnyomtatást, a lőfegyvereket, azután az írógépről, szövő- és fonógépről, varrógépről felsorolt adatokat hogyan lehet a tanításban értékesíteni az amúgy is szűkre szabott idő alatt. *Fraknóy József.*

Dr. Frank Antal: A tanítóképzés központja: a tanítónövendék. Gondolatok a tanítóképzés belső reformjához. (Különlenyomat a Magyar Tanítóképző XLV. évfolyamából.) 15 l.

A magyar tanítóképzés reformja körül kavargó csaták zűrzavarában megbékítő rendet teremt Frank Antal tanulmánya, melynek az az alaptétele, hogy a tanítóképző-intézet hatványra emelt népiskola s mivel a népiskola központja ma már mindenütt a gyermek, kell, hogy a tanítóképzés központja is a tanítónövendék legyen. Ezt a problémát három oldalról igyekszik megvilágítani: 1. a tanítóképzés célja, 2. az ifjúság testi-lelki fejlődése, 3. a tantárgyak szempontjából.

A tanítóképzésnek az Utasításokban kitűzött általános célját részlet-célokra bontja s így vizsgálja, vajjon megfelel-e tantervünk szelleme s anyaga annak a célnak, melyet ma tűzünk ki. A vizsgálat részben tagadó választ ad, részben felhívja figyelmünket nagyon sok olyan értékre, mely a jelenlegi keretek közt is megvalósítható.

„Megdöbentően“ hiányosnak tartja a szerző tantervünket és utasításunkat azokban a részekben, melyek a növendékeknek erkölcsi személyiségekké való nevelésére vonatkoznak. Negyven olyan erényt sorol fel, amelynek egy tanítóból sem volna szabad hiányoznia, amelyre tehát minden eszközzel nevelnünk kell. Sürgősen módosítani kell tehát a részletes utasításokat (például magyar nyelv és irodalom), hogy az egyes tantárgyak tanulása ne csak értelmi gazdagodást jelentsen, hanem érzelmi és akarati, azaz erkölcsi gazdagodást is. Nem ad módot tantervünk arra sem, hogy az ifjúság belső problémáival, válságaival intézményesen foglalkozzunk, pedig a fejlődést károsan befolyásoló gátlásokat máskép nem lehet megszüntetni. A növendékek központi helyzete megkívánná azt is, hogy heti egy órában emberismeretet tanítsanak a képzőben.

Hibásnak tartja a szerző a tanításnak mostani módját is, mely sok helyen még most is egyoldalúan az értelem kiművelésére törekszik, de a harmóniát még itt sem tudja biztosítani, mert első helyre az emlékezeti munkát teszi s aránylag kevés helyet biztosít az ítélőképesség gyakorlásának. A harmo-

nikus, tehát nemcsak gondolkodó, hanem nemesen érző és helyesen cselekvő lélek kiművelése a ma még általában használt „tanító“, „magyarázó“ módszer helyett a cselekvés módszerét kívánja.

Végül elítéli azt a törekvést, mely az ismeretek és adatok tengernyi sokaságával akarja ellátni az ifjúságot. A túlterhelést a tanítóképzés legnagyobb bajának tartja s joggal, mert „hiába beszélünk köteleességérzetről, a lelkiismeret fontosságáról, pontosságról, ha a szinte végtelen tananyag-halmaz tervszerűen lazítja a köteleességérzetet, tágítja a lelkiismeretet, felületességre vezet“. Hibának tartja azt is, hogy tantervünk sok olyan dolgot ismételtet, mely minden alsófokú középiskolai oktatásnak rendes anyaga, mint például az I. évfolyambeli mennyiségtan. A túlterhelés megszüntetésére igen egészséges módszert ajánl: hagyjunk el mindent, ami hazánk anyagi és szellemi világával nincs szorosabb kapcsolatban.

Különös örömmel olvassuk ezeket Frank Antal tollából, mert vezető embereink ezeme az utóbbi időben mindig a külsőn nyugodott s ezért majdnem minden újabb iskolareformunk külső reform volt, pedig arra kell törekednünk, hogy először belülről javítsuk meg iskoláinkat. *Somos Lajos.*

Harsányi Zsolt: Szólalj, szólalj, virrasztó! Zrínyi a költő életének regénye.
Budapest, 1933. Singer és Wolfner kiadása. Két kötet. 3-r., 288 + 278 l.
Ara 6 pengő.

Ez a munka nem nevelés-oktatásügyi fejtegetés, nem pedagógiatörténeti monográfia, mondhatni: távol áll minden pedagógiai vonatkozástól, ismertetése mégis helyet kér a Magyar Paedagógiában, mert maga ez a regényes életrajz is helyet kér minden közép- és polgári iskolai, minden képzőintézeti és népművelési könyvtárban, mint olyan munka, mely egyfelől a magyar irodalomtörténet, másfelől és főképen a magyar nemzet története szempontjából minden tankönyvnel, minden tanári magyarázatnál ékebben és kézzelfoghatóbban megmagyarázza a tanulónak nemcsak azt, ki volt és mit tett hazájáért gróf Zrínyi Miklós, hanem megérteti vele az egész korszak lelkét, gondolkozását, hazájának XVII. századbeli állapotát, nyomorúságát, a vallásos viszálykodások és török pusztítások szomorú időszakát.

Harsányi Zsolt kitűnően beleélte magát a kor szellemébe, gondolkozásába, viszonyaiba, nyelvébe, széleskörű történeti tanulmányai alapján jól ismeri nemcsak hőseinek, Zrínyi Miklósnak és Péternek, hanem a kor egyéb kiváló szereplőinek viselt dolgait, törekvéseit, ismeri a bécsi udvar nyílt és titkos céljait, törekvéseit, a hadakozás, hadvezetés módjait s mindezeket pompás szemléltető módon mutatja be az olvasónak, úgy, amint azokat Zrínyi Miklós átéli, látja, érzi, szenvedti, vagy amint ő hatott azokra. Tehát az egész, 1620-tól 1664-ig terjedő korszak életével (ideértve a francia udvar, Velence és a pápai szék politikáját is) a Zrínyi Miklós gondolatai, érzései, vágyai és indulatai alapján ismerkedünk meg. S e közben tanúi vagyunk annak, mint válik a Zrínyi érzése, gondolkozása egyre tisztábbá, nemesebbé, emelkedettebbé, mint öleli fel — leveletkezte kezdetbeli partikularizmusát — lassankint az egész